

Social statistik och analys
Arbetsmarknad och utbildning
Krister Näsén

Möte i användarrådet för arbetsmarknadsstatistik 9 oktober 2024

Närvarande:

Jesper Hansson, Swedbank, Ordförande
Tomas Skytesvall, Arbetsmarknadsdepartementet
Disa Kammars-Larsson, Finansdepartementet
Peter Beijron ersättare för John Ekberg, Medlingsinstitutet
Kerstin Mikaelsson, LO
Anna Löfgren Eriksson, Unionen
Lena Orpana, TCO
Pär Lundqvist, Svenskt Näringsliv
Pernilla Wasén, Riksbanken
Pär Millstam, Arbetsmiljöverket
Björn Andersson, Riksdagens utredningstjänst
Kerstin Eriksson, Arbetsförmedlingen
Johanna Rickne, SOFI
Christian Lindell, Region Skåne
Gilbert Fontana, SACO
Matti Särngren ersättare för Omar Bellini, Arbetsgivarverket
Thomas Wilhelmsson, Ekonomistyrningsverket
Ulrika Vikman, IFAU
Henrik Björk, Riksgälden

Från SCB:

Katarina Wizell, SSA/AU/LEDN
Elisabet Andersson, SSA/AU/AKU
Mikael Fredberg, SSA/AU/LS
Krister Näsén SSA/AU/AKU, sekreterare
Stefan Andersson, SSA/AU/AKU
Elin Ottosson Bixo, SSA/AU/AKU
Paula Kossack, SSA/AU/UTB

Frånvarande:

Julia Fennö, Konjunkturinstitutet

Mötets öppnande

Ordförande öppnade mötet och hälsade välkomna.

1 Godkännande av dagordning

Dagordningen fastställdes.

Inga synpunkter från föregående mötesanteckningar.

2 SCB-info *Information från SCB, m.m.*

(Katarina Wizell, SCB)

SCB:s gd Joakim Stymne kommer att avgå vid årsskiftet och regeringen rekryterar nu en efterträdare.

SCB har tagit fram och beslutat om en AI-policy.

Uppdaterad strategi

En uppdaterad strategi för SCB ska vara klar till årsskiftet och samarbetet med SAM-myndigheterna ska utmynna i en ny gemensam målbild.

SCB och Eurostat i nytt samarbete kring AI/ML-utveckling

Eurostats medlemsländer ska bli bättre på att använda AI- och ML-lösningar för att producera officiell statistik. SCB har därför fått finansiering för att arbeta vidare med frågan i ett fyraårigt och omfångsrikt samarbetsprojekt.

SCB:s roll för större samhällsnytta

Vi konstaterar i vårt budgetunderlag att datahantering är en del av en statistikmyndighets kärnuppdrag. SCB har i budgetunderlaget för åren 2025-2027 föreslagit att myndigheten ges ett uppdrag att under två år utreda hur SCB:s kärnuppdrag kan utökas på dataområdet för att tillgodose ett bredare samhällsbehov. Utredningen bör även bedöma huruvida SCB:s samordningsroll inom det officiella statistiksystemet bör stärkas avseende förvaltning och hantering av data. En utökad roll för SCB gör det möjligt att säkra samhällets behov av kvalitetssäkrade data på ett effektivt och säkert sätt. Det kan också bidra till att minska den administrativa bördan för svenska företag genom att det redan befintliga samordningsuppdraget inom systemet för den officiella statistiken (SOS) stärks.

Fråga: Olika myndigheter har olika API:er. SCB borde kanske ta ett större grepp om det.

SCB: Vi har haft tankar om det och fört diskussion med bland annat Svenskt näringsliv.

Nytt om revideringen av den europeiska statistiklagen (223:/2009) och förordningen om befolkning och bostäder

Förhandlingarna avseende revidering av förordningen om den europeiska statistiken (223/2009) är avslutade. Under hösten förväntas förordningen, efter språkgranskningen, antas av det nya europeiska parlamentet enligt den överenskommelse som gjordes under våren 2024. Förordningen träder i kraft 20 dagar efter att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Hemställan om ändringar i statistikförordningens indelning i ämnes- och statistikområden

Internberedningen avseende hemställan om ändringar i statistikförordningens indelning i ämnes- och statistikområden pågår inom Regeringskansliet och ett beslut avseende hemställans ikraftträdande förväntas under hösten.

SCB:s visuella identitet uppdateras

I höst uppdaterar SCB sin visuella identitet och förändringarna rullas ut successivt över några månader. Den nya visuella identiteten implementeras successivt i olika kanaler. Webben får ett något uppdaterat utseende, med ny typografi och färger. Det blir mer fokus på blåa toner och känslan blir något mer sober än tidigare. Snart uppdateras också de sociala kanalerna med nya illustrationer, färger och grafiska element. Även rapporterna kommer få ett nytt utseende.

På gång...

21 oktober arrangerar SCB Statistikdagen

Statistikdagen 2024 – Fakta och feeling!

En heldag där vi utforskar källtillit, hur statistik tas emot och används samt hur statistiken kan utvecklas framåt. Delta på plats i Kulturhuset i Stockholm eller digitalt.

[Statistikdagen 2024 \(scb.se\)](https://www.scb.se/statistikdagen-2024)

AKU: Vi planerar att länka de mest centrala serierna tillbaka till 1970. Det rör sig om 8 variabler och cirka 200 serier. Det finns dock en brasklapp, om arbetet blir för omfattande kan vi behöva backa från det.

Fråga: Hur arbetar SCB med den gemensamma målbilden med andra statistikansvariga myndigheter?

SCB: Det är en del av vår strategi som sker löpande.

Fråga: Om SCB har en beslutad AI-policy är det något vi kanske kan få höra om hur SCB arbetar med det?

SCB: Det handlar bland annat om förhållningssätt till kommersiella produkter men även så pågår det arbete med maskininlärning, något som eventuellt kan komma upp på nästa användarråd.

3 AKU och konjunkturcykeln.

(Stefan Andersson och Elin Ottosson Bixo)

Stefan Andersson och Elin Ottosson Bixo presenterade en rapport om hur AKU:s tidsserier förhåller sig till konjunkturcykeln. Syftet var dels undersöka hur vissa arbetsmarknadsindikatorer som finns i AKU varierar med konjunkturen, dels vilka av dessa som kan ge tidiga signaler om utvecklingen på arbetsmarknaden och konjunkturläget. Den data som använts i rapporten är för åren 2005–2024 även om vissa serier har en kortare redovisningsperiod till följd av tidseriebrott. Tidsserierna i rapporten redovisas som konjunkturcykler (utjämnade avvikelser från trend) för att relatera till konjunkturläget enligt BNP. Flöden på arbetsmarknaden studeras i form av kvartalsvisa arbetslöshetsrisker för sysselsatta och jobbchanser för arbetslösa.

Metoden är att se på avvikelsen mellan den kortsiktiga och den långsiktiga trenden som standardiserats med medelvärde 0 och standardavvikelse 1 där positiva värden visar på ett starkare konjunkturläge än normalt och negativa värden svagare.

Resultaten visar på att centrala arbetsmarknadsindikatorer, såsom antalet arbetslösa, sysselsatta och arbetade timmar över lag har en tydlig eftersläpning mot BNP.

Av de mer centrala serierna tenderar tidsbegränsat anställda att vända tidigare i konjunkturcykeln, medan fast anställda har en tydlig eftersläpning. Att fast anställda har en tydligare eftersläpning har delvis att göra att dessa oftast föregås av en provanställning.

Tidigare studier pekar mot att det finns indikationer på att flöden kan vara en bättre indikator. I rapporten redovisas att jobbchanser och arbetslöshetsrisker kan ge tidiga indikationer om vändpunkter i konjunkturen och tenderar ofta även att föregå konjunkturutvecklingen enligt BNP.

Rapporten visar på att framför allt jobbchanserna för långtidsarbetslösa är en bättre indikator på konjunkturvändningar än jobbchanserna för de kortvarigt arbetslösa. Det skall inte uppfattas som att vid en konjunktursvängning så får långtidsarbetslösa väsentligt bättre jobbchanser, bara att förändringen i jobbchans är en tidigare indikator. För långtidsarbetslösa föregår jobbchansen ofta konjunkturcykeln enligt BNP med ett till två kvartal men oavsett konjunkturläge är jobbchanserna lägre jämfört med de mer kortvarigt arbetslösa.

Arbetslöshetsrisken för fast anställda är också något som varierar mer med konjunkturen än de centrala serierna. För fast anställda är det arbetslöshetsrisken vid tidigare kvartal som ger bäst korrelation.

Att det är dessa grupper som på förhand kan antas vara mindre bra indikatorer kan bero på sammansättningseffekter som påverkar hela gruppen. Rapporten visar just detta, att av de parametrar som ingår, så är det är variationerna i risker som är högre i just dessa grupper som utgör en bättre indikator.

Tidsbegränsade anställningar var den serie som uppvisade mer korrelation med konjunktur. Däremot var arbetslöshetsriskerna inte lika tydliga som för fast anställda. Tidsbegränsade anställningar kanske har en svagare koppling till konjunkturen än till säsong och liknande.

Fråga: Om flödena nu leder BNP och de faktiska serierna kommer senare skulle det vara intressant att titta närmre på hur flödena leder de faktiska serierna (arbetslöshet och sysselsättning)?

SCB: Vissa korrelationer som ingår i rapporten kom fram relativt sent i processen och det är något vi eventuellt ska titta närmre på

Fråga: Hur kom ni på den idén? I vanliga fall kommer ju konjunkturvändningar först och sedan följer arbetsmarknaden.

SCB: Vi ville testa och utfallet var inte riktigt vad vi förväntade oss. De med de riktigt korta arbetslöshetstiderna hade i stort sett ingen förskjutning.

Fråga: Vad är hypotesen kring orsaken? Att fler rör sig från långtidsarbetslöshet känns inte intuitivt.

SCB: Att sammansättningen påverkas i gruppen påverkas mer bland de långtidsarbetslösa, de har låga jobbchanser över lag men när konjunkturen vänder uppåt leder det till att de kan påverkas relativt sett mer. Vi skulle vilja testa samma sak för olika anställningstider. Det kan vara så att det finns en grupp som normalt inte är långtidsarbetslös och "reagerar" dessa snabbare. När vi talar om att de påverkas mer är det de relativa termerna.

Fråga: Hur stort prognosvärde har detta? Mot bakgrund av att vi inte haft riktigt normala konjunkturcykler i närtid.

SCB: Vi har testat lite känslighet. Det höll för att redovisa. Det är ett svagare samband när det gäller arbetslöshetsrisker. När det gäller långtidsarbetslösa är de inte riktigt lika robusta.

Fråga: Om man vill se på prognosvärdet skulle man behöva titta på icke reviderad BNP-data, har ni gjort det?

SCB: Vi tog fram data innan sommaren innan en stor revidering av BNP. Det såg annorlunda ut men med snarlika resultat.

Rapporten kan läsas i sin helhet här: [Arbetskraftsundersökningarna, 2024:3 - Tema: Hur förhåller sig AKU:s tidsserier till konjunkturen?](#)

4 Regeringsuppdraget om arbetskraftsinvandring (Paula Kossack, SCB)

Paula Kossack inleder sitt föredrag om det regeringsuppdrag om arbetskraftsinvandring som givits namnet "Work in Sweden" med att man inom projektet gärna tar in reflektioner kring samverkan.

Uppdraget har delats mellan elva myndigheter. Tillväxtverket samordnar arbetet. Uppdraget pågår i tre år med slutrapportering 2027. Bakgrunden till regeringsuppdraget är att det bedöms som att bristen på kompetens är det största tillväxthindret för företagen. En bidragande orsak till kompetensbristen är att befolkningen i arbetsför ålder framöver visar på en svag tillväxt. Näringsliv och regioner har lyft behovet av en nationell styrning och samordning i frågan.

Det är ett komplext uppdrag med många berörda parter. Uppdraget syftar till att förbättra myndigheternas arbete så att Sverige kan attrahera fler personer med eftersökt kompetens och få de att etablera sig och stanna i Sverige.

Myndigheterna har organiserat sig inom fem fokusområden: samlad myndighetsinformation, enkla ändamålsenliga och förutsägbara tillståndsprocesser, samlad statistik och kunskap om och behov av arbetskraftsinvandring, arbetsgivares förutsättningar att rekrytera internationell kompetens samt regioner, kommuner och lärosätens insatser för att attrahera, etablera och integrera internationell kompetens. SCB leder fokusområde 3 om statistik och kunskap.

Fokusområde 3 kommer ta fram grundläggande statistik om arbetsinvandrare från EU och från tredje land, studenter och hemvändande svenska medborgare. Till samtliga grupper inkluderas även anhöriga. Det första steget är att kvantifiera de olika populationerna. Därutöver hoppas vi längre fram kunna ge svar på frågor som exempelvis varför internationella studenter avbryter sina studier och vilka hinder och möjligheter studenterna ser för att stanna i Sverige för att arbeta här. Den typen av information är viktig för att avgöra vilka insatser som behövs.

Inom uppdraget ska ett antal piloter sjösättas för att testa lösningar på utmaningar i systemet. Piloterna drivs i tre processer: öppen utlysning för alla som arbetar i systemet, piloter från myndighetsgruppen och kommande piloter från utifrån fokusområdenas arbete. Som piloter från myndighetsgruppen kommer SCB arbeta med att förbättra datatillgången på flera områden. Det gäller bland annat variabeln "Grund för bosättning" för EU-medborgare, att få en koppling mellan Migrationsverkets dossiernummer och Skatteverkets samordningsnummer, samt att förbättra täckningen på uppgifter om tidigare utbildning.

För att bjuda in till dialog och samverkan kommer det att hållas en webinarieriserie. Den 20:e november presenteras uppdraget och den 11:e december presenteras statistik kring arbetskraftsinvandring. Vidare kommer ett nyhetsbrev skickas ut samt att det kommer hållas konferenser.

Diskussion

- Det nya lönegolvet och dess effekter på antalet arbetskraftsinvandrare från tredje land
- Förutsättningarna för statistik och analys skiljer sig för gruppen som avser att stanna i Sverige minst ett år och som folkbokför sig och gruppen som stannar kortare tid
- Många arbetskraftsinvandrare påverkas av Northvolts neddragningar. Förhoppningen är att många kommer att hitta arbete hos andra arbetsgivare i regionen.
- Personer från Ukraina ingår inte i uppdraget eftersom de är här som flyktingar, inte som arbetskraftsinvandrare.

5 Kombinerad insamling i AKU – nuläge och framåt

(Krister Näsén, SCB)

Krister Näsén presenterade läget för kombinerad insamling och AKU. Mot bakgrund av ökande kostnader och även som en service till uppgiftslämnare, då det är efterfrågat, har AKU valt att introducera kombinerad insamling.

I samband med introduktionen av ramlagen uppstod tidsseriebrott i ett flertal centrala serier som sedan har länkats och publicerats. För att undvika tidsseriebrott har AKU valt att endast erbjuda webb till vissa av de som är fast anställda och företagare. Denna första introduktion har fallit väl ut och baserat på de två första kvartalen med kombinerad insamling svarade 88 procent av de som tackat ja till en webbenkät påföljande tillfälle och 56 procent av dessa svarade också via webb. Det talar också för vikten av att fortsatt följa upp via telefon.

Fråga: Hur stor del var det som inte fick fullfölja via webb på grund av att man bytt arbete eller liknande?

SCB: Under den här perioden har det endast rört sig om en handfull.

Ett nytt projekt har startats med syfte att utöka kombinerad insamling så långt som det är lämpligt. Tanken är att behålla de känsligaste och kognitivt svåraste intervjuerna i telefon. Till grund för beslut om väg framåt är två piloter planerade, en som kommer att göras exklusivt i webb och en som kommer vara snarlik den pilot som gjordes inför den första implementeringen av kombinerad insamling.

Piloten som kommer att gå exklusivt i webb kommer storleksmässigt bestå av ett helt separat AKU-urval och skall gå parallellt med en AKU-månad som referenspunkt. Piloten väntas bland annat ge svar på frågor kring vad som händer med svarsandelarna om inga påminnelser görs via telefon. Vidare även svarssammansättningen påverkas bland de svarande. Påverkas svarssammansättningen väsentligt fungerar inte dagens förfarande för viktberäkningar. Vissa grupper kommer undantas från den andra piloten men i det exklusiva webbtestet får de möjlighet att svara vilket också kan bli underlag för hur SCB ska tänka kring kognitivt svårare intervjuer.

Den andra piloten kommer att genomföras i två omgångar där den första omgången görs helt i telefon som screening för vilka som skall erbjudas webb och i den andra omgången som kombinerad insamling. Urvalsstorleken för piloten är 6 900 respondenter fördelat över två 3-månadersperioder.

Undantagna från denna pilot är de arbetslösa och de latent arbetssökande, det vill säga personer utanför arbetskraften som säger sig vilja arbeta. Projektgruppen bedömer dessa som mindre lämpliga för webb då de är känsliga för förändringar i frågor/mode. Det är också rörliga grupper som kan ha olika läge på arbetsmarknaden mellan omgångar. Detta leder till att risken för tidsseriebrott kan vara stor. Vidare är det relativt små grupper och där effekthemtagningen för SCB blir liten kopplat till risken för tidsseriebrott.

I dagsläget planeras båda piloterna att starta i februari men det kan komma att ändras.

Fråga: När kan det komma resultat från piloterna?

SCB: Eventuellt kan preliminära resultat från piloten som skall genomföras uteslutande i webb presenteras på vårens användarråd.

6 Inkommen fråga: Förändringar i register AKU och BAS

(Mikael Fredberg, Krister Näsén, SCB)

Inför användarrådet inkom en fråga om hur förändringar i register påverkar AKU och BAS, exempelvis de ukrainska flyktingarna som nu folkbokförs.

För AKU:s del dras urvalet en gång per år för de kommande två åren. Sker det stora förändringar i folkbokföringen mellan dessa gånger har dessa nyttillkomna individer ingen möjlighet att komma med i urvalet. Däremot används så aktuell registerinformation som möjligt för varje månad varigenom dessa grupper representeras på det viset. Däremot förutsätter det att de har samma egenskaper som övriga inom gruppen.

Fråga: Dras urvalet efter födelseland?

SCB: Nej, endast efter in- och utrikes född för det skulle bli väldigt många strata annars.

Det har noterats att registerförändringar kan ha en mindre påverkan på skattningarna men det är främst för befolkningen som numera beräknas där kontrollerna för enstaka månader har fallit ut som mindre avvikelser främst till följd av personer som avförts från folkbokföringen.

För BAS del finns personer representerade så snart de är folkbokförda så där finns inte den problematiken.

7 Övriga frågor

Ordförande öppnar för övriga frågor men ingen inkom. Ordförande tackade för ett intressant möte och värdefulla kommentarer. Sekreteraren återkommer med datum för kommande möten.